

تغییرمدل تعامل دولت و دانشگاه از بودجه‌ای به قراردادی؛ کلید حل چالش استقلال دانشگاه‌ها

وزارت علوم باید تنظیم گر علم و فناوری باشد

فرهنگستان

رئیس دانشکدگان ارتباطات، حمل‌ونقل ولجستیک درگفت‌وگو با «فرهیختگان» خبرداد

تأسیس ۲۰ دانشکدهٔ حمل‌ونقل ولجستیک در آیندهٔ نزدیک

دکترطهرانچی در اختتامیهٔ همایش علمی هیئت:

هیئت مؤثرترین ساختار فرهنگی دانشگاه است

مراسم اختتامیه همایش علمی هیئت با حضور دکتر محمد‌مهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد‌عصر پنجشنبه در محل دانشکده الهیات دانشگاه تهران برگزار شد.

دکتر طهرانچی با بیان اینکه برداشت ما از هیئت و دانشگاه از دو منظر قابل‌بررسی است؛ هیئت در دانشگاه و هیئت دانشگاهی، اظهار کرد: «عمدتاً هیئت دانشگاهی با نگاه دانشگاه به هیئت مورد‌توجه قرار می‌گیرد. موضوع بحث امروز من هیئت در دانشگاه است. هنر مدرنیته ساختارسازی است. وقتی سـاختار ساخت، اتفاقات درون آن رقم خواهد خورد. همچنین مدرنیته به ما آموخته است که ما باید قلعه‌بانان این ساختارها باشیم. مدرنیته هرچه از سنت ما بخواهد به‌عنوان یک ساختار مدرن بروز پیدا کند را پس می‌زند.»

وی افزود: «ما پس از انقلاب اسلامی سـاختاری با عنوان جهاد دانشگاهی ساختیم که محیطی تعاملی برای انجام تمامی اموری بود که دو دهه بعد، غرب با نام مرکز رشد ایجاد و گسترش داد. ما نیز شباهان این مرکز رشد و پارک‌های علم و فناوری را وارد و جهاد دانشگاهی را به یک ساختار معلق تبدیل کردیم. هنوز پس از سال‌ها ساختار مرکز رشد به اندازه‌ای که جهاد دانشگاهی در سیستم ما جا گرفته بود، جا پیدا نکرده است.»

«اونیورسیتـه در غرب یک‌نهاد رفتارساز محسوب شد

رئیس دانشگاه آزاد با بیان اینکه ما باید به‌دنبال درک این مفهوم باشیم که چگونه می‌توان ارتباط هیئت را به‌عنوان یک دستاورد با نظام تعلیم و تربیت یافت، اظهار کـرد: «ایا نظام تعلیم و تربیت ما صیرق باید هر آنچه غرب ارائه می‌کند، باشد یا ما نیز می‌توانیم ساختارسازی کنیم؟ نظام آموزش عالی ما در اولین اده سه نقره در زمان عباس میرزا تا زمان رضاخان نقاشی را جای اعدام سه نفره در شما امروز رشته نقاشی را در مقاطع مختلف دانشگاهی ما مشاهده می‌کنید؛ اما در مورد خطاطی که میراث کشور خودمان بود به یک انجمن خوش‌نویسان بسنده کردیم و آن را به دانشگاه راه ندادیم. امروز نیز زمانی که می‌خواهیم رشته‌ای در آموزش عالی تأسیس کنیم، فصلی با عنوان مطالعه تطبیقی وجود دارد تا نحوه ارائه این رشته در غرب موردبررسی قرار گیرد.»

عضو هیئت‌امای دانشگاه‌آزاد تصریح کرد: «ما به‌عنوان یک نگاه‌پیشرو در آموزش عالی چگونه می‌توانیم میان دو نهاد هیئت و دانشگاه ارتباط برقرار کنیم؟ ما در انسان‌شناسی معتقدیم انسان از جسم، نفس، عقل و دل شکل گرفته است. این انسان ترکیبی از اتصال بین محیط‌های ماده تا فراماده و فضای فرامجرد است. غرب آنچه از انسان می‌بیند، شأن مُلکی است؛ لذا هیچ شأن ملوکوتی و اندیشه‌ای برای او قائل نیست.» دکتر طهرانچی خاطر نشان کرد: «ما با کتش ها و رفتارهای انسانی ما چهیم، لذا دانشگاه و نظام تعلیم و تربیت خلق شده است که رفتارسازی کند. برخلاف آنکه مادر ایران با اونیورسیتـه با عنوان دانشگاه برخورد کردیم، غرب با اونیورسیتـه به‌عنوان یک‌نهاد رفتارساز در خود برخورد کرد. به همین خاطر غرب اونیورسیتـه را به‌صورت مساوی هم نهاد علم می‌داند و هم نهاد فرهنگ درحالی‌که دانشگاه در کشور ما از ابتدا به‌عنوان نهاد علم معرفی و شناخته شد.»

«آموزش صرفاً انتقال علم نیست

وی ادامه داد: «دانش، توانش و گرایش شاکله هر عملی‌اند که به‌علاوه بینش می‌توانند برای انسان کنش‌ساز باشند. آموزش صرفاً با عقل و جسم مرتبط نیست؛ به عبارتی آموزش صرفاً فنوارانه نیست، بلکه در حقیقت ارائه روش رفتاری با یک تنظیم چهارگانه با پایه ادب الهی و انسانی است. به‌عبارتی دیگر آموزش صرفاً انتقال علم نیست.»

رئیس دانشگاه آزاد عنوان کرد: «مبتنی بر بینش توحیدی و توانشی که در قرآن کریم از آن با عنوان قوه‌یابنده، گرایشی که برای انسان در زندگی جهت‌ساز است و همچنین دانش مجموعه‌شکل دهنده تربیت اجتماعی در دانشگاهند که محصول آن رفتارسازی خواهد بود. ما از چنین منظری با دانشجو و جوان کار نمی‌کنیم؛ لذا او در جهت‌گیری‌ها و انتخاب‌های کلان‌تری مثل انتخاب همسر موفق عمل نمی‌کند.»

«غرب‌گرایان ایران دانشگاه را صرفاً نهاد علم می‌دانند

به‌گفته دکتر طهرانچی، غرب نیز با نگاه انسان‌شناسی به دانشگاه نگاه می‌کند و علم، فرهنگ و فناوری را به‌عنوان سه رکن دانشگاه قبول دارد، اما غرب‌گرایان و آموزش‌عالی‌گرایان فقط دانشگاه را نهاد علم می‌دانند و دورکن دیگر را اضافی می‌دانند. به همین خاطر است که اساساً دانشگاه ما بستری برای فناوری تعریف نکرده و آن را به شرکت دانش‌بنیان سپرده است، درحالی‌که نوآوری مربوط به شرکت‌های دانش‌بنیان است؛ نه فناوری. در قانون اساسی آمریکا قانون مالکیت معنوی هم برای نو‌یستندگان تعریف‌شده و هم برای مخترعان. اساساً ما اختراع را امر روش‌شمند و آگاهانه منجر به تولید محصول نمی‌دانیم و بازاری برای آن نداریم.

«برای فرهنگ دانشگاه برنامه نداریم

عضو هیئت‌امای دانشگاه آزاد تشریح کرد: «چنین دانشگاهی فرهنگ را نیز امری تزیینی و فوق‌برنامه می‌بیند. هیئت را هم به‌دنبال آن یک فعالیت فرهنگی می‌بینیم، درحالی‌که به‌کلاس نمی‌گویم فعالیت آموزشی، بلکه آن را عین آموزش می‌بینیم. در چنین نگاهی ذات دانشگاه را آموزش و معاون اصلی و وزارتخانه را معاون آموزشی می‌دانیم. ما برای فرهنگ دانشگاه برنامه نداریم.»

رئیس دانشگاه آزاد با بیان اینکه اگر دانشگاه نهاد علم، فرهنگ و فناوری است باید بتواند برای هر سه مورد آن‌ها از طریق فراگیری، مشاهده و خردورزی به تولید نظر به برسد، گفت: «کنکه قابل توجه آن است که ما خردورزی و نظر یپرداز را صرفاً در علم قبول داریم و در فرهنگ و فناوری به آن قائل نیستیم. ما آموزش، پژوهش و کاربست را برای فرهنگ و فناوری در دانشگاه تعریف نکرده‌ایم.»

دکتر طهرانچی تأکید کرد: «اگر بپذیریم دانشگاه نهاد فرهنگ است، باید پاسخ دهیم که آموزش در فرهنگ، پژوهش در فرهنگ و کاربست در آن چگونه خواهد بود؟ رفتارسازی برای انسانی که می‌خواهد ولایی باشد، کجای دانشگاه باید آموزش داده شود؟ اگر هیئت را به‌عنوان یک ساختار ببینیم، هیئت خود کنش آموزشی، پژوهشی و کاربست فرهنگ برای رشد خواهد داشت.»

«پیاده‌سازی ساختار فرهنگی متفاوت از اجرای نظام علمی است

وی اظهار کرد: «ما درون دانشگاه ساختار آموزش فناوری نداریم ولی اساساً تفاوت علم و فناوری را درک نکرده‌ایم. اینکه شخص باید ملکه ذهنی در موضوعات فرهنگ پیدا کند، غیر از ضرورت آموزش در فرهنگ را به ما می‌رساند یا مگر ساخت سبک زندگی به‌غیراز پژوهش در فرهنگ نیاز دارد؟»

عضو هیئت‌امای دانشگاه آزاد افزود: «پیاده‌سازی ساختار فرهنگی متفاوت از اجرای نظام علمی است. اگر کلاس را ساختاری در دانشگاه علم آفرین می‌بینیم و پارک و مراکز رشد را ساختارهایی هر چند ناقص در دانشگاه فناور می‌دانیم، باید هیئت را نیز به چشم یک ساختار در دانشگاه فرهنگ‌ساز ببینیم.»

رئیس دانشگاه آزاد تشریح کرد: «غرب برای گسترش مفهوم شهر وندی، انجمن‌های صنفی را در دانشگاه ایجاد کرد و اساساً به آن به‌عنوان یک فعالیت فوق‌برنامه و اضافی نمی‌نگرد، لذا اساساً شورا‌های صنفی یک ساختار برای گسترش فرهنگ شهر وندی در جامعه و شورا‌های شهرند، حتی کمیته‌های انضباطی نیز یک کنش فرهنگی اند.»

«اونیورسیتـه الگوی کوچک پیاده‌سازی

«مفاهیم راهبران فکری غرب بود

دکتر طهرانچی خاطر نشان کرد: «ما حتی آنچه غربی‌ها داشتند نیز به‌خوبی یاد نگرفتیم. اونیورسیتـه یک الگوی کوچکی از جامعه در حال ساخت غرب برای خلق و پیاده‌سازی مفاهیم راهبران فکری و سیاسی نظام سلطه در مسیر ایجاد تمدن غربی بود؛ بنابراین اونیورسیتـه شکل دهنده پیش‌رانی در مجموعه دانش

جهانی است. بنی آریوش در سند «علم آوردگاه بی‌پایان» که به روزولت ارائه کرد، می‌گوید ما با پیشرفت در علم باید برای تأمین اشتغال و حفظ موقعیت رهبری جهانی تلاش کنیم.» وی با اشاره به اینکه در قرن ۱۹ و ماقبل آن علوم انسانی تعیین‌کننده سایر علوم بود سپس از دل علوم انسانی، علم و بعد فناوری پیدا شد، گفت: «انقلاب صنعتی علم را در قرن ۲۰ پایه‌قرار می‌دهد و به‌وسیله آن فناوری خلق می‌کند تا در انتها فرهنگ‌ساز باشد؛ اما امروز در قرن ۲۱، با فناوری، فرهنگ را می‌سازد و به‌وسیله دستکاری‌های جنسیتی، فرهنگ جدیدی را غالب می‌کند تا در نهایت علم نیز به‌دنبال آن تغییر کند.»

رئیس دانشگاه آزاد عنوان کرد: «رهبر معظم انقلاب معتقدند پیش‌رانی در علم و تمدن جهانی با حیات طیبه است. غرب این مسیر را رفته، لذا ما نیز باید این مسیر را احیا کنیم، همچنین ایشان سه رکن دانشگاه را تولید علم، تربیت عالم و جهت‌دهی به این دو می‌دانند.»

به‌گفته عضو هیئت‌امای دانشگاه آزاد، دانشگاه در نظر ایشان دانشگاهی با نظام‌های تربیتی، علمی، فناوری و فرهنگی است. در نظام تربیتی اگر ما نتوانیم عقل عملی را بر شهوت، غضب و وهم غلبه دهیم و میزان را برقرار کنیم، سه پایه دیگر هم شکل نخواهد گرفت.

«سبک زندگی نیازمند خلق فناوری است

وی ادامه داد: «اگر می‌خواهیم به تمدن اسلامی برسیم، باید برای سبک زندگی حرفی برای گفتن داشته باشیم. سبک زندگی حتماً آموزش پذیر و نیازمند خلق فناوری است، لذا این دانشگاه از طرفی باید نظام فرهنگی سازنده جامعه فرهیخته، نظام تربیتی سازنده جامعه کارآمد و دو نظام علمی و فناوری خلق‌کننده جامعه نوآور داشته باشد.» دکتر طهرانچی معتقد است غرب دانشگاه را نهاد توسعه می‌داند. ما می‌خواهیم دانشگاه را نهاد رشد بدانیم. امر رشد نیز براساس داستان حضرت موسی(ع) و خضر(ع) در معیت و امور اجتماعی است. رئیس دانشگاه آزاد تشریح کرد: «این دانشگاه می‌خواهد شاکله عمل اجتماعی را در پیش‌رانی علم و تمدن جهانی برای رسیدن به حیات طیبه تضمین کند. البته با کنش‌هایی که خداوند به آن‌ها پاسخ می‌دهد. امیرالمؤمنین(ع) در وصف کنشگران علمی می‌فرماید که مردم سه دسته‌اند؛ عالمی با جهت‌گیری ربانی یا شاگردی است که خود را با راه نجات تنظیم می‌کند و فقط بر محور علم قرار نمی‌گیرد و گرایش خود را تنظیم می‌کند یا در دسته سوم افرادی‌اند که نور علم را هشان را روشن نمی‌کند.»

وی افزود: «خداوند در داستان حضرت سلیمان(ع) که بحث سحر را مطرح می‌کند، دو جنبه ضرر رساندن و نفع‌رسانی علم را مطرح می‌کنند. حضرت رسول(ص) نیز در ماجرای مواجهه مردم با علامه‌ای که علم انساب و شعر می‌دانست، فرمودند که اوفضلی دارد که نه ضرر می‌رساند و نفع.» رئیس دانشگاه آزاد بیان کرد: «اگر شما می‌خواهید باقی بمانید، باید اول مانع ضرر رسیدن به خود شوید تا سپس رشد کنید و نفع برسانید. مولوی نیز در شعر معروف خود می‌گوید که اول ای جان، دفع شر موش کن/ وآنگهان در جمع گندم کوش کن. لذا ما اولاً یک‌نهاد برای پایدار بودن و سپس نهادی برای کارآمد شدن نیاز داریم.»

«هیئت مؤثرترین ساختار فرهنگی دانشگاه است

دکتر طهرانچی یادآور شد: «مرحوم حاج آقا مجتبی تهرانی می‌فرمودند نظام آموزشی در بین خانواده و جامعه قرار دارد که دارای محیط‌های آموزشی، کار، رفتافتی و زندگی است. محیط رفتافتی قوی‌تر از محیط آموزشی می‌تواند اثرگذار باشد و اگر محیط رفتافتی اختیار فرزندانمان در دست گرفت، دیگر نمی‌توان در محیط آموزشی نیز آن را اصلاح کرد. اینجاست که متوجه می‌شویم چرا قبل از آموزش تزکیه مهم شمرده می‌شود، زیرا اگر به دنیا گرایشی گرفتار شویم، اساس علم ما کارآمد نخواهد بود. علم از سوسی ظن که نگاه بینشی و هوی که نگاه گرایشی است دائماً تهدید می‌شود، حتی در قضیه هبوط انسان، آدم اول علم کامل را فرا گرفت سپس وقتی نتوانست بر گرایش خود و وسوسه شیطان غلبه کند، هبوط صورت گرفت.» وی خاطر نشان کرد: «ما در تحولات سازمان‌ها نوآوری خود را حفظ کنیم؛ هیئت‌نویز آوری ماست. ما براساس وعده الهی به مادر موسی(ع)، اگر ما در نظام پاددهی و یادگیری و تأثیرگذاری و تأثیرپذیری جای خود را پیدا کنیم، طرفان‌های موجود در فضای شبکه محور نباید به دل‌ماو جشتی بیندازند.» رئیس دانشگاه آزاد تصریح کرد: «هیئت مؤثرترین ساختار فرهنگی دانشگاه است که می‌تواند در ضرر ضرر مؤثر و بیستر ساز کسب منفعت باشد. هیئت لازمه وجود دانشگاه است؛ نه یک امر جانبی. هیئت ساختار فرهنگی دانشگاه است. فرهنگ و گرایش دانشجو‌ها در هیئت قوام پیدا می‌کند.»

«تقدیر از ۵ مقاله برتر در همایش علمی هیئت

در مراسم اختتامیه دومین همایش علمی هیئت و آیین‌های مذهبی، از نگارنده‌های پنج مقاله برتر تجلیل شد.

«تحلیل گفتمان مفهوم مقاومت در هیئت‌های عزاداری مشهد مقدس تا یک سال پس از طوفان الاقصی (۷ آکتبر ۲۰۲۳)» نوشته محمدرضا قائمی‌نیک، استادیار علوم اجتماعی دانشگاه علوم اسلامی رضوی و محمدرضا ساقی، دانشجوی کارشناسی فقه و مبانی حقوق دانشگاه علوم اسلامی رضوی، «بازنمایی مناسک به‌مثابه دین هنری در آثار حسن روح‌الامین» نوشته داوود طالقانی، دانشجوی دکتری دانش اجتماعی مسلمین، دانشگاه تهران و علی طالقانی، کارشناسی ارشد ادبیات‌نمایشی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز، «اقبال اجتماعی و طوفان الیکاه، به‌مثابه متن روضه‌خوانی‌های دوره قاجار» نوشته مصطفی لعل شاطری، استادیار گروه باستان‌شناسی و تاریخ دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه نیشابور، «تحلیل نقش مداحان سنتی در صیان‌ت آیین‌های مداحی اهل بیت(ع)» نوشته مجید طاهری، دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشکده زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد و «مطالعه نگرش جوانان مذهبی از پدیده «مداحی استودیویی» نوشته مسعود کوثری، استاد تمام گروه علوم ارتباطات اجتماعی دانشگاه تهران و علی مؤمنی، دانشجوی دکتری علوم ارتباطات اجتماعی دانشگاه تهران پنج اثر برتر این همایش بودند. گفتنی است در این مراسم از کتاب‌های «مباحثات» گفت‌وگویی میان اهالی علوم اجتماعی در باب رویکرد نظری مختار در تحلیل هیئت و مجموعه چکیده مقالات دومین همایش علمی هیئت و آیین‌های مذهبی رونمایی شد، همچنین در این بخش از مراسم با حضور مسئولان از استاد غلامرضا سازگار و سیدمهدی حسینی‌رکن‌آبادی تجلیل و قدردانی شد.